

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ללשון העברית תשפ"ב 2022

שם הקורס: שפה וחברה

מס' קורס: 123-1-0097

שם המרצה: ד"ר רועי גפטר
שעות קבלה: יום ד' 11:00-12:00 בבנין 74 חדר 443

יעדי ההוראה:

כל אחד מאיתנו מדבר קצת אחרת – ודוברי השפה שמים לב להבדלים אלו ומתייחסים אליהם. בקורס זה נערוך היכרות עם סוציו-בלשנות: תחום המחקר הלשוני המוקדש לבחינת יחסי הגומלין בין שפה לבין צירים חברתיים – והן ברמת ההבדלים בין דוברים שונים (כגון גיל, זהות אתנית, מגדר ואחרים) והן ברמת ההבדלים הסגנוניים במסגרת הדיבור של דובר יחיד. נלמד גישות שונות למחקר סוציו-בלשני, ונשתמש בכלים שרכשנו כדי לבחון אילו מאפיינים לשוניים של השפה העברית מתפרשים בעיני הדוברים כבעלי משמעות חברתית.

פרשיות לימודים:

1. מבוא למחקר של שפה וחברה - היכרות עם תחום הסוציו-בלשנות
2. שונות לשונית בין דוברים ושונות לשונית אצל דובר יחיד
3. מחקר של שונות לשונית בקרב קהילת דוברים.
4. צירים חברתיים המשפיעים על מאפיינים לשוני – כיצד האופן שבו אדם מדבר מתפרש כאומר משהו על מי שהוא: מעמד סוציו-אקונומי, מיקום גיאוגרפי, גיל, מגדר, זהות אתנית
5. שונות סגנונית אצל דובר יחיד - והדרכים לחקור אותה ואת הקשרים בינה לבין צירים חברתיים.
6. הנוף הלשוני בישראל
7. סוציו-בלשנות בחברה רב-לשונית

דרישות והרכב ציון הקורס

משקל בציון הסופי	
נוכחות	- נוכחות חובה
מטלות שוטפות	- 20 %
מבחנים	- 80 %

רשימה ביבליוגרפית:

עברית

בולוצקי, שמואל. 2002. שונות פונולוגית ומורפולוגית בעברית המדוברת. *מדברים עברית (תעודה י"ח)*, עמ' 239-278.

בן-טולילה, יעקב. 2002. "שונות לשונית על פני דורות בישראל". *מדברים עברית (תעודה י"ח)*, עמ' 131-140.

הנשקה, יהודית. 2013. "על לשון הפריפריה הישראלית: בין שיבוש לשאילה". *מחקרים בלשון*. 14 : 175-186.

שורצולד, אורה. 2002. "גוני לשון בעברית בת-זמננו". *מדברים עברית (תעודה י"ח)* עמ' 131-140.

אנגלית

Eckert, Penelope. 1989. The whole woman: Sex and gender differences in variation. *Language Variation and Change* 1: 245–267.

Labov, William. 1972. The social stratification of (r) in New York City department stores. In *Sociolinguistic Patterns*. University of Pennsylvania Press: 43–54.